

Тақырыбы: «Жыл басы - Наурыз»

Мақсаты: Қазақ халқының ұлы мерекесі Наурыз мейрамы жөнінде түсінік бере отырып, халқымыздың салт – дәстүрін бойларына дарыту арқылы, шынайылыққа, адамгершілікке, ұлтжандылыққа тәрбиелеу.

Мазмұны: Бүкіл тіршілік аталуының түрленіп, жаңаруы паш етіледі. Мейрамның ең қадірлі дәмдері мен қасиетті сөздері кеңінен насихатталады.

Көрнекілік: Видео, презентация.

1 жүргізуші: Армысыздар, ардақты әлеумет!

Жер ананың тоң кеудесі жібіп, Самарқанның көк тасы еріген қасиетті наурыз айы туғанда амандықпен қайта қауышқан күніміз құтты болсын! Наурыз елімізге құт-береке әкелсін!

2-жүргізуші: Бармысыздар, қадірменді халайық! Өткенге салауат айтып, келер күннен берекет тілеп, ақ көңіл, адал жүрекпен дос құшақтарды айқастырып табысатын қасиетті күні – Наурыз мерекесі құтты болсын!

3-жүргізуші: Бұл күні алдағы күндерге арналып ізгі ой, арман-мақсат айтылып, тілектер тіленеді. Ендеше:

Бастаса - елдің көсемі,

Сөйлесе – сөздің шешені.

Ақылы асқан абыздай,

Бар түйінді шешеді, - дей отырып мерекелік құттықтау сөзді мектебіміздің директоры Абдигаппарова Тишкүл Сейтжанқызына ұсынамыз.

1-жүргізуші: Наурыз – жыл басы, Ұлыстың ұлы күні. Күн мен түннің, ыстық пен суықтың, қыс пен жаздың, қараңғы мен жарықтың теңелетін, жер арқасы кеңіп, күллі тіршілік әлемі қайта түлейтін Табиғат мерекесі;

2-жүргізуші: Наурыз - адамдардың қыс қыспағынан, жұт апатынан аман қалып, малы төлдеп, аузы аққа жаритын Шаруа мерекесі;

3-жүргізуші: Наурыз - әрбір шаңыраққа шыраққа шырақ жағылып, «Қызыр түнін» күтіп, жақсылық құт-береке тілеп, ертеңгі күнге зор үмітпен қарайтын Сенім мерекесі;

1-жүргізуші: Наурыз – жеті дәмнен Наурыzkөже жасап, адамдардың бір-біріне дәм татқызып, дастарқан басында бірге отыратын Ынтымақ-бірлік мерекесі;

2-жүргізуші: Наурыз – жыл бойы өткен-кеткен ренішті кедергісіз кешіріп, ән-күймен, ойын-сауықпен жанды жадыратып, сананы серпілтетін Көңіл мерекесі.

3-жүргізуші:

Жаңа жылды, Наурыздың 22 – сін халық Ұлыстың Ұлы күні деп ұлағаттаған. Ұлыс күні қазақ үшін әрқашан қасиетті, киелі саналған. Бұл күнгі болған әрбір өзгеріске үлкен мән берген, қар немесе жаңбыр жауса « нұр жауды», « туар жыл нұрлы болады», « Наурыздың ақша қарындай» деп әсем теңеулер айтып, « ағынан жарыла қуанса, мал төлдесе бір тал көк шөп артық шығады» - деп ырымдаған, нәресте дүниеге келсе, ұлағаттап есімін ерекше қойған.

1-жүргізуші:

Тілімізде осы күнге қатысты – «жер бетіне жақсылық ұялаған күн», «Ұлыстың ұлы күні», «Ұзақ ұшып келген күн», «Жыл басы – жылқышы торғай (науірзек) келген күн», «Көк құт (өсімдік) көзін ашқан күн», «Көк тас еріген күн» деген сөз оралымдары сақталған.

3- жүргізуші:

Қарияларға Ырыс таңын қарсы алу кезінде мерекеге лайық ерекше ас берілген. Ол «белкөтерер» деп аталған. Ол Қыдыр түнін өткізуге арнаған қонақ асы. Сол түні көпті көрген егде жандар өткен-кеткен қызықты әңгімелеп, жастық шақтарындағы дәуренін еске алысып уақыт өткізеді, өзара ескі жылдағы жақсылықтарды еске алып жаңа жылға болжам жасайды.

Наурыз айында жаң жыл еніп, жер бусанып, күн күркіреп, жаңбыр жауып, көк дүркірегенде ауыл адамдары далаға шығып саумалық айтып, қуанышты көңілмен жақсы тілек тілейді. Оны өлеңмен айтады:

Саумалық, саумалық,
Наурызшаның көк құсы,
Ұйқыдан көзін ашты ма?
Саумалық, саумалық,
Самарқанның көк тасы,
Жібіді ме көрдің бе?
Саумалық, саумалық,
Ескі жылы кетіп, жаңа жыл келді,
Ескі жыл есіркей кет,
Жаңа жыл жарылқай кел,-

деп бір ескі ыдысты сындырып, «жамандық кетсін» деп ырым жасайды.

1 жүргізуші: (тыйым) – араб тілінде «тыйым салынған» деген сөз. Ертеде Шығыс елдері Наурызды «мұхарам» деп атаған. Оның мәнісі:

қасиетті айда табиғатты ластауға, тәртіпсіздікке, ұрлыққа, ғайбат сөзге, ішімдікке тағы басқа жағымсыз істерге тыйым салынған. Демек мұсылман елінде наурыз әдептілік, адамгершілік, пәктік сияқты асыл қасиеттерді дарытатын, дамытатын, ұлықтайтын күн есебінде ерекшелінген.

Наурыз пәктік адалдық күні
Қателік кешіріледі,
Көңіл кірі өшіріледі.
Жолсыздыққа тыйым болады,
Ақ тілек – сыйың болады.
Әр үйде береке болады,
Ойын, сауық, мереке болады.

Қорытынды:

Қазағым наурызың құтты болсын
Көтерген шаңырағың биік болсын
Тілектері ұлтымның қабыл болып
Жақсылығын бір алла иіп тұрсын,-

осымен наурыз мейрамына арналған мерекелік іс шарамыз аяқталды. Мына Ұлыстың Ұлы күні әрбір отбасына қуаныш, бақыт әкелсін! Ұлыс оң болсын! Ақ мол болсын. Жанарларыңыздан жылу, жүздеріңізден күлкі кетпесін!

Жүргізген: Сабиева Жанар Касеновна қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.